

REPUBLICA MOLDOVA
CONSILIUL RAIONAL CAHUL

MD-3909, mun.Cahul, Piața Independenței, nr. 2 Tel/Fax+373 299 22058
<http://www.cahul.md> e-mail: consiliul.raional-cahul@apl.gov.md

PROIECT

D E C I Z I E

Nr. _____

din _____ 2026

Cu privire la schimbarea denumirii Filialei nr. 3 a Bibliotecii Publice Raionale „Andrei Ciurunga” Cahul, în IP Biblioteca „Constantin Reabțov”

În temeiul art. 43 alin. (1) lit. r²) din Legea privind administrația publică locală nr. 436/2006, Legii cu privire la biblioteci nr. 160/2017, având în vedere demersul Bibliotecii Publice Raionale „Andrei Ciurunga” Cahul, contribuția semnificativă a profesorului Constantin Reabțov la dezvoltarea culturii și promovarea valorilor spirituale în comunitate, avizul Comisiei consultative de specialitate, Consiliul Raional Cahul

DECIDE:

1. Se aprobă schimbarea denumirii Filialei nr. 3 a Bibliotecii Publice Raionale „Andrei Ciurunga” Cahul, în IP Biblioteca „Constantin Reabțov”.
2. Administrația Bibliotecii Publice Raionale „Andrei Ciurunga” Cahul va asigura efectuarea modificărilor corespunzătoare în actele interne și alte materiale instituționale, în conformitate cu prevederile prezentei decizii.
3. Controlul executării deciziei în cauză va fi efectuat de Comisia consultativă de specialitate probleme sociale (învățământ, tineret, sport, cultură, sănătate, asistență socială, protecția drepturile copilului, utilizarea forței de muncă).

**Președintele ședinței
Consiliului Raional Cahul**

Contrasemnează:

**Secretarul
Consiliului Raional Cahul**

Cornelia PREPELIȚĂ

Elaborat: E. Cozma, șefa Secției cultură

Coordonat: T. Seredenco, vicepreședintele raionului

Avizat pentru legalitate: E. Olaru, șef Serviciul juridic și resurse umane

Avizat: C. Prepelică, secretarul Consiliului Raional

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de decizie „Cu privire la schimbarea denumirii Filialei nr. 3
a Bibliotecii Raionale „Andrei Ciurunga” Cahul,
în IP Biblioteca „Constantin Reabțov””

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de decizie a fost elaborat de Secția Cultură Cahul, în colaborare cu administrația Bibliotecii Raionale „Andrei Ciurunga” Cahul.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul a fost elaborat în temeiul art. 43 alin. (1) lit. r²) din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, Legii cu privire la biblioteci nr. 160/2017.

Inițiativa acordării numelui profesorului Constantin Reabțov Filialei nr. 3 are la bază dorința de a omagia personalitatea și contribuția acestuia la dezvoltarea culturală și spirituală a comunității locale. Prin această acțiune se urmărește perpetuarea memoriei și valorificarea moștenirii sale culturale în rândul generațiilor tinere. Atribuirea numelui unei personalități locale instituției de cultură contribuie la consolidarea identității culturale și la promovarea valorilor comunitare.

3. Principalele prevederi ale proiectului și elementele noi

Proiectul de decizie prevede acordarea Filialei nr. 3 a Bibliotecii Raionale „Andrei Ciurunga” Cahul a denumirii oficiale IP Biblioteca „Constantin Reabțov”.

Ulterior aprobării, vor fi operate modificările necesare în actele interne ale instituției, în corespondența oficială, pe plăcuța informativă și în alte materiale instituționale. Elementul nou constă în atribuirea unei denumiri onorifice filialei, în semn de recunoaștere a meritelor personalității evocate.

4. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea prezentului proiect de decizie nu necesită alocarea unor cheltuieli suplimentare din bugetul raional.

5. Avizarea și consultarea publică

În conformitate cu art. 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul deciziei a fost coordonat cu vicepreședintele raionului și avizat de Serviciul juridic și resurse umane. În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul deciziei este plasat pe pagina web oficială a Consiliului Raional www.cahul.md la directoriul Transparența decizională, secțiunea Proiecte de decizie.

Ecaterina Cozma,
șefa Secției cultură

CONSTANTIN REABȚOV

profesor, pedagog, lingvist, scriitor și iluminist

Profesorul, pedagogul, lingvistul, scriitorul, iluministul și OMUL Constantin Reabțov, cel pe bună dreptate supranumit „Iluministul de la Cahul” s-a născut la 26 iulie 1920, în orașul Cahul. După terminarea școlii primare, Constantin Reabțov urmează cursurile liceului „Ion Voevod”. Clasa a opta a făcut-o prin extern, la liceul „Regele Carol al II-lea” din Bolgrad, După 28 iunie 1940, având studii liceale, Constantin Reabțov este trimis la cursuri pentru învățători. După terminarea cursurilor este numit la început învățător, mai apoi director, la școala primară din Andrușul de Jos. Din iunie 1941 a fost înrolat în Armata Română, într-o unitate de geniu, unde s-a aflat până la 9 septembrie 1944. După război șeful Direcției Raionale de Învățământ, Alexei Pecerschi, l-a trimis la Chișinău, la cursurile de învățători, astfel fiindu-i pecetluită soarta de dascăl pentru mai bine de cincizeci de ani. Mai târziu a absolvit Institutul Învățătoresc din Bălți și, ulterior, Institutul Pedagogic „Taras Șevcenko” de la Tiraspol. Reîntorcându-se de la cursuri, lucrează ca învățător în satul Roșu, apoi e transferat director la școala medie din Crihana Veche și, ulterior, la Andrușul de Jos, unde activează între anii 1952 și 1959. Mai apoi, timp de trei decenii, va lucra la Școala Pedagogică din Cahul, unde a predat limba și literatura română.

Anatol Ciobanu, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, referindu-se la distinsul pedagog cahulean, afirma că „în asemenea condiții de vid intelectual autohton, de luptă pe viață și pe moarte cu foametea, de spaimă permanentă de a nu fi sacrificat pentru un cuvânt, o opinie, un gând în discordanță cu regimul – în asemenea circumstanțe și-a desfășurat activitatea pedagogică intelectualul, talentatul și omul de bună credință Constantin Reabțov”.

Din 1946 a început să colaboreze la Radioul moldovenesc, polemizând în cele mai acute probleme ale timpului.

„Profesorul Constantin Reabțov, pe tot parcursul vieții sale, a militat pentru tezaurul cel mai scump – limba română: în 1957-1958 participă la discutarea oficială a ortografiei; din 1961 începe să organizeze la Școala Pedagogică din Cahul conferințe privind cultivarea limbii cu participarea savanților filologi de la Academia de Științe a Moldovei și de la Universitatea de Stat a Moldovei, în frunte cu academicianul Nicolae Corlăteanu; în 1989 se află pe baricadele luptei pentru alfabetul latin, pentru „legislația lingvistică”, pentru dreptul de utilizare a întregului patrimoniu cultural

românesc (istoric, lingvistic, științific, etnografic, folcloric etc.) în școlile naționale de toate gradele”, afirma același Anatol Ciobanu.

La rândul său, vorbind, la aniversarea a optzeci de ani de la naștere, academicianul Silviu Berejan îl prezenta astfel: „Deși tânăr încă, era deja o persoană cu autoritate binemeritată în învățământul din zonă. Poseda o limbă română cu adevărat aleasă, ce se impunea și prin vigoarea neobișnuită a celui ce o mînuia. Ei bine, Constantin Reabțov făcea parte dintr-o cu totul altă pleiadă de vorbitori ai limbii române: el nu numai că nu se jena câtuși de puțin că vorbește românește, ci, din contră, promova cu ostentație o limbă de înaltă cultură de care se mîndrea, dând dovadă de un curaj neobișnuit și etalându-și cu demnitate harul de vorbitor cu care l-a înzestrat natura și anturajul cultural anterior. Vorbea inspirat despre limbă ce provoca o satisfacție estetică neobișnuită. Vedeam cum exuberanța sa juvenilă îi cucerea pe toți cei ce-l ascultau. Își exprima gândurile într-o română impecabilă, clar și convingător.

Așa cum am precizat anterior, din septembrie 1959 și până la pensionare a predat la Școala Pedagogică din Cahul. Era un profesor foarte iubit de către elevii săi, care îl apreciau în mod deosebit și îl considerau ca un adevărat părinte. „Reabțov Constantin Parfentieviici ne-a fost un diriginte foarte bun – aceasta o spun în numele tuturor studenților din grupa noastră. Dumnealui avea o grijă părintească față de noi, ne dădea multe sfaturi și povețe. „Cât sunteți aici, la Școala Pedagogică, eu voi fi vouă tată și mamă într-o singură persoană. Toate problemele ne vom strădui să le rezolvăm împreună”. Așa am rezolvat problema bursei.” (Nina Cojocar – Gleadelchin).

Lecțiile sale erau foarte captivante, la ore le povestea cu multă dragoste despre scriitori, pictori, muzicieni, sculptori, nu lipseau proverbele, zicătorile și vorbele de duh, iar elevii erau numai ochi și urechi. Rar îi certa, îl supărau doar acei care se întâmpla uneori să nu știe prea bine lecția. Și atunci îi muștra părintește: „Ați ajuns cu știința până la genunchiul broaștelor!”.

Profesorul Constantin Reabțov a avut verticalitate, nu accepta ineptiile, demagogia, manipularea. Susținea că nu poate să-și amăgească discipolii săi, deoarece, la rândul lor, vor spune minciuni elevilor pe care-i vor învăța și acest lucru este inadmisibil pentru un dascăl.

În timpul orelor nu urma strict îndrumările metodice, de multe ori învechite, excesiv de politizate, ci permanent inventa, moderniza lecțiile. „El nu se limita la predarea monotonă a verbului și substantivului, a propoziției simple și compuse, a eroilor din operele lui Creangă și Alecsandri, ci pune în scenă poveștile marelui humuleștean cu discipolii săi de la acea instituție din Cahul. Acest lucru îi făcea pe viitorii învățători să înțeleagă mai bine cum să predea picilor, care au trecut pragul școlii, operele marilor poeți și scriitori români. Pentru tata limba română (pe atunci limba moldovenească) a însemnat mult, era exigent și permanent ne făcea nouă, dar și discipolilor săi, observație spunând să nu vorbim o limbă infectă: ori rusa, ori româna. Cred ca tata se conducea de maxima lui Camil Petrescu: „Scrișul corect este pâinea profesorilor de limba română”.

De altfel, toată viața sa, profesorul Constantin Reabțov a militat pentru păstrarea tezaurului cel mai scump – limba română în veșmântul ei latin. Participa activ la diverse foruri oficiale la

care se discutau problemele ortografiei limbii, la școală organiza conferințe de cultivare a limbii cu participarea savanților filologi de la Academia de Științe a Moldovei și de la Universitatea de Stat a Moldovei – Nicolae Corlăteanu, Silviu Berejan, a profesorilor universitari Ion Osadcenco, Anatol Ciobanu ș.a.

Deseori se ducea cu elevii săi la concerte în parcul din oraș sau organiza excursii prin împrejurimile Cahulului, iar toamna în pădurea de la Andrușul de Sus, de unde aceștia se întorceau încântați și entuziasmați de frumusețea plaiului natal. De asemenea, cu cei mai buni elevi a făcut numeroase excursii în Carpați, Crimeea, Odessa, Ismail, Cernăuți. Era ceva atât de necesar și benefic pentru viitorii învățători.

La începutul anilor '60, la Școala Pedagogică din Cahul a deschis primul teatru studențesc, unde a pus în scenă poveștile lui Creangă („Soacra cu trei nurori”, montată cu elevii săi, s-a bucurat de un succes deosebit, având numeroase reprezentații), scenete de Vasile Alecsandri, Molière etc. De altfel, teatrul era o pasiune a sa încă din tinerețe, când, ostaș fiind în armata română, l-a jucat pe Harpagon din „Avarul” lui Molière.

Profesorul Constantin Reabțov a înființat și condus și cenaclul literar al Școlii Pedagogice, unde „o serie de viitori jurnaliști și-au ascutit penița”, iar poeta Teodora Bragă, o descoperire a acestuia, și-a citit primele versuri. La întâlnirile cenaclului, frecventate de zeci de elevi, invita și nume cunoscute ale literaturii și culturii române, precum Grigore Vieru, Nicolae Dabija, Dumitru Matcovschi, Emil Loteanu, Dumitru Caraciobanu, Sandri Ion Șcurea și mulți, mulți alții.

Pe de altă parte, prin atitudinea nonconformistă, prin tot ceea ce făcea la Școala Pedagogică, la orele de literatură moldovenească povestindu-le nu numai de Barschi și Cutcovețchi, dar și de Eminescu, Creangă, Topârceanu, Caragiale, Coșbuc și alții, profesorul mult îndrăgit de elevii săi nu avea cum să fie și pe placul mai marilor zilei.

Nu putea însă să se despartă de „patria mică”, care era mare pentru el. Ca și marele elin se temea ca nu cumva orașul său să devină mai sărac cu un cetățean... „Mi-i drag orașul de baștină, așa cum prăfuit în dricul verii și cu glod în zilele de moină, așa cum se zbate, poate cu puțin succes încă, a se smulge din meandrele provincialismului”, îi mărturisise odată ziaristului Alexandru Manoil.

Ușile casei familiei Reabțov de pe str. Comuna din Paris (confiscată de autorități în 1977) și de pe str. Vasile Stroescu, erau permanent deschise pentru colegii de breaslă, dar și pentru studenți, care îi treceau pragul pentru un sfat, o consultație sau a afla ceva nou de la profesorul mult îndrăgit. Profesorului Constantin Reabțov îi plăcea foarte mult poezia și adeseori, așa cum numai el știa să o facă, declama versuri din Topârceanu, Coșbuc, Vlahuță, Goga, poezii săi preferați.

. La fel ca și colecționarea de timbre și monede vechi. Când se întorcea din excursii, jumătate de valiză îi era plină de cărți poștale, buclete, prospecte și hărți turistice, pe care mai apoi le folosea ca materiale didactice la orele de la școală.

O altă mare pasiune a profesorului Reabțov a constituit-o scrisul. „A scrie, mărturisea el, e o delectare, dar și un supliciu moral și fizic. Delectare, pentru că fericita șansă de a spune în articole

cea ce gândești te determină a zăbovi între cărți și printre oameni, conștiința faptului că pe măsura puterilor le ajuți în rezolvarea problemelor ce îi frământă, prilejuindu-ți de fiecare dată o mare satisfacție morală. Un supliciu, deoarece scrisul e un zbucium perpetuu, deoarece el îți fură nopțile, pentru ca a doua zi să mototolești nervos cele făcute și să reiei totul de la capăt...”.

„Constantin Reabțov a fost printre primii în republică care a susținut, pentru copii, lecții de literatură în pagini de ziar. A publicat una din primele legende ale mărțișorului, urmată de altele, selectate de asemenea în timpul frecventelor sale deplasări prin sate, pentru că valorificarea tezaurului folcloric al sudului constituie pentru el nu numai un tribut „iubirii dintâi” – prima-i publicație în „Țăranul sovietic” a fost o poezie populară culeasă în satul Andrușul de Jos, unde lucra învățător în anii de după război -, ci și o mărturie a unei neîntinate iubiri pentru grai și neam”, scria Alexandru Manoil, în 1989, despre distinsul pedagog.

Din 1956 și până la sfârșitul vieții Constantin Reabțov a scris peste 300 de articole în presa locală și cea republicană („Literatura și arta”, „Cultura”, „Învățământul public”, „Viața satului”, „Moldova suverană”, „Tinerimea Moldovei”, „Făclia”, „Sfatul Țării”, „Sport-turism” ș.a.), a semnat, ca autor sau coautor, 14 manuale (între care „Cartea moldovenească”, „Limba moldovenească” (manual pentru școlile pedagogice), manualul „Literatura moldovenească pentru copii”, „Culegere de exerciții la limba moldovenească”, „Limba moldovenească” ș.a.), precum și 5 cărți („Din înțelepciunea timpurilor. Culegere de aforisme și cuvinte înaripate”, „Ți-am adus un mărțișor”, „Înțelepciune și haz”, „În lumea gândurilor înțelepte” și „Cahul: Istorie, personalități, cultură. Monografie”, ultima apărând la puțin timp după trecerea sa la cele veșnice). De asemenea, a acordat zeci de interviuri la radio și televiziunea națională și locală.

Iată ce scria același Alexandru Manoil, în „Moldova Socialistă”, la 5 mai 1989: „Câtă muncă, câtă tenacitate și câtă pasiune, câtă „zăbavă între cărți și printre oameni” au fost, într-adevăr, sedimentate între cele două albume! Conținutul lor, chiar și în cazul unei simple treceri în revistă, te convinge că acest neobosit corespondent voluntar, Constantin Reabțov, a fost și este un iluminist în accepția amplă a cuvântului. Nu numai din cauza că publicațiile sale îi întregeau, până la ieșirea la pensie, activitatea de învățător de limbă și literatură moldovenească la Școala Pedagogică din Cahul, ci și pentru că dumnealui rămâne a fi un iluminist prin constituția-i morală și prin viziune”. Prin 1992, lui Constantin Reabțov i s-a făcut dor de copilărie. S-a transferat cu lucrul la Liceul „Ioan Vodă”, unde a luat niște ore facultative. Nu putea trăi fără copii. Așa că și-a ales niște liceeni, îndrăgostiți de poezie, cărora le-a permis să citească din biblioteca sa. S-a consolidat o colaborare fructuoasă, încât învățăceii au rămas fascinați de cunoștințele profesorului. Din rodul acestor zile de activitate s-a născut și revista liceului, „Crai nou”, al cărei prim număr a apărut la 28 mai 1992. Totodată, profesorul și pedagogul Constantin Reabțov a fost un „ocnaș” benevol în munca pe tărâm obștesc: secretar literar și traducător la Teatrul Dramatic „B.P. Hașdeu” din Cahul, membru permanent al juriului Festivalului „Nufărul Alb” și apoi membru de onoare după ce acesta a obținut statutul de festival internațional, membru al comitetului sindical al Școlii Pedagogice din Cahul,

președinte al Consiliilor de Stat în școlile pedagogice din Republică (în unele de două și chiar de trei ori!), conducător al cnaclului literar-artistic de la Școala Pedagogică, lector al Societății „Știința”, participant cu manuale la Expozițiile Realizărilor Economiei Naționale (EREN) de la Moscova (1970, 1980), președinte, timp de 16 ani, al Asociației Române pentru strângerea Legăturilor cu Uniunea Sovietică (ARLUS) la Cahul și multe-multe alte însărcinări.

Pentru toate aceste merite deosebite în prodigioasa și îndelungata sa activitate pedagogică, culturală și socială, profesorului Constantin Reabțov i-au fost conferite numeroase medalii, titluri și diplome de merit, dintre care enumerăm doar câteva: insigna „Eminent al Învățământului Public din RSS Moldovenească” (1966), medalia „Veteran al muncii” (1980), medalia „Meritul Civic” (1995). De asemenea, în 1992, i s-a conferit titlul de Cetățean de Onoare al orașului Cahul.

Dar, aflat încă în plină putere creatoare, când abia terminase de scris monografia Cahulului, iar pe masa de lucru așteptau atâtea alte proiecte, în dimineața nefastă a zilei de 29 martie 1997, firul vieții i-a fost brusc întrerupt. „A murit un om, dar acest om a lăsat urme vizibile pe pământ. A fost un om cu o nesfârșită dragoste de școală, el a adus neprețuite servicii învățământului din Moldova, a fost un spirit limpede și o voință hotărâtă în acțiunile sale. Ce profesor a fost cahuleanul Constantin Reabțov o pot spune și vor spune-o sute de elevi, care i-au ascultat vorba caldă și sfatul înțelept. Ce om modest, cinstit și onest a fost dumnealui, o mărturisește un oraș întreg. Vor mai fi pe lume și de acum înainte profesori buni și de treabă, dar atâta dor de muncă, cu atâta abnegație față de istoria orașului, ne mirăm de se vor mai găsi”, scria, în necrologul său, prietenul și colegul profesor Alexandru Tecuci.

Constantin Reabțov a lăsat după sine o pleiadă întreagă de învățători și profesori, oameni patrioți care au urmat și continuat tradițiile pedagogice, munca intelectuală, iluminarea națională a populației din sudul Basarabiei. Dar „bogăția lui principală a fost familia, soția și noi, cei doi feciori, care am încercat să mergem pe urmele lui. Și, desigur, biblioteca bogată, unde el își găsea refugiu în minutele grele, dar și vesele. Cărțile, albumele, prospectele erau bogăția lui spirituală și această bogăție nimeni nu i-a luat-o”.

„O asemenea personalitate a fost strălucitul profesor și om de știință și cultură Constantin Reabțov. Putem afirma că întregul sud al Basarabiei s-a adăpat, în cei mai secetoși ani, la izvorul de lumină al minții și sufletului său”, susținea regretatul Grigore Vieru, la aniversarea a 80 de ani de la nașterea ilustrului pedagog.